

บทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

เนื่องด้วยปัจจุบันคณะกรรมการของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร จังหวัดตราด ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งมันอาจไม่ทันต่อการปรับตัว เปลี่ยนแปลงตนเองให้ทันต่อกฎหมาย สภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ยังไม่ให้ความสำคัญกับการสร้างผู้นำในองค์กรของตนเอง ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ และบทบาทของผู้บริหารสหกรณ์ ซึ่งหากปล่อยให้เป็นแบบนี้ต่อไป การดำเนินงานของสหกรณ์ อาจส่งผลกระทบต่อสมาชิก และองค์กร เนื่องจากคณะกรรมการ ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

ดังนั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงควรมียุทธศาสตร์ในการสร้างบุคลากรในองค์กรที่ขาดศักยภาพ หารับรู้ และทราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสหกรณ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามอุดมการณ์ หลักการของสหกรณ์

ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

สมาชิกทุกคนจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นโดยร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน การผลิต และการจำหน่ายเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนจึงเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่สามารถร่วมกันบริหารงานสหกรณ์ได้จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง หรือสรรหาสมาชิกซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์โดยพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้ามั่นคง สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่มวลสมาชิก

ที่มาของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ที่มาของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 14 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ สหกรณ์ กล่าวคือ ให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการ 1 คน หรือหลายคน เลขานุการ 1 คน และ/หรือเหรัญญิก 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการ และปิดประกาศให้ทราบ โดยทั่วกัน ณ สำนักงานของสหกรณ์

ทั้งนี้ สหกรณ์จะจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการอย่างไรรั้น ต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมและความเหมาะสม รวมทั้งคำนึงถึงสิทธิของสมาชิกในการเลือกตั้งเป็นสำคัญ และต้องไม่ขัดกับกฎหมาย และข้อบังคับสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่และมีสมาชิกจำนวนมาก อาจใช้วิธีการให้สมาชิกในแต่ละเขต หรือพื้นที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือสรรหาบุคคลที่จะเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในเบื้องต้น ก่อนกำหนดวันประชุมใหญ่ของสหกรณ์ แล้วนำเสนอรายชื่อบุคคลเหล่านั้นต่อที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ เพื่อเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่อไป เป็นต้น ด้วยวิธีการนี้สหกรณ์สามารถกระทำได้ต่อเมื่อ มีการ

กำหนดระเบียบของสภรณ์ว่าด้วยการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่สภรณ์แล้ว

คุณสมบัติของคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสภรณ์นอกจากจะต้องเป็นสมาชิกสภรณ์และได้รับเลือกตั้งจาก ที่ประชุมใหญ่สภรณ์แล้วควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความศรัทธาในแนวคิดคุณค่า อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสภรณ์
2. ประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี และเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่น
3. อุทิศตนเพื่องานสภรณ์ด้วยความสุจริตเสียสละ และมีความรับผิดชอบ
4. มีภาวะผู้นำ มีความพร้อมและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่กรรมการดำเนินการสภรณ์
5. รับฟังความคิดเห็น และยอมรับในเหตุผลของผู้อื่น
6. มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้าน

อื่น ๆ

ตามที่กล่าวข้างต้นเป็นเพียงคุณสมบัติเบื้องต้นเท่านั้น ในพระราชบัญญัติสภรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 รวมถึงข้อบังคับสภรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของ บุคคลที่จะเป็น หรือทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสภรณ์ไว้ เพื่อป้องกันมิให้สภรณ์ได้รับความเสียหายจาก ประพฤติมิชอบของผู้ทำหน้าที่กรรมการดำเนินการสภรณ์ ดังนี้

1. เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ กระทำโดย ประมาท หรือความผิดลหุโทษ
2. เคยถูกไล่ออก ปลดออกให้ออกจากราชการองค์การ หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนฐานทุจริต ต่อ หน้าที่
3. เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ หรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตาม มาตรา 22 (4)
4. เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งกรรมการ เพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่
5. สมาชิกซึ่งผิดนัดการชำระหนี้ไม่ว่าต้นเงิน หรือดอกเบี้ยในระยะเวลา 2 ปีทางบัญชีนับแต่ปี ที่ผิดนัด ถึงปีที่เลือกตั้งกรรมการดำเนินการ เว้นแต่การผิดนัดนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของตนเอง
6. ผู้ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในสภรณ์นี้

วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์

วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสภรณ์ต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สภรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรคสอง ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการ ดำเนินการ สภรณ์มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบ 1 ปีนับแต่ วันเลือกตั้ง ให้ กรรมการดำเนินการสภรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวน 1 ใน 2 ของกรรมการดำเนินการ สภรณ์ทั้งหมด โดยวิธีจับสลากและให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ รวมถึง มาตรา 50 วรคสาม ให้กรรมการ ดำเนินการสภรณ์ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติมจากราชบัญญัติ สหกรณ์ กล่าวคือ ภายหลังให้กรรมการดำเนินการออกจากตำแหน่งโดยวิธีจับสลาก ในปีต่อไปให้กรรมการ ดำเนินการที่ อยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ หรืออยู่นานที่สุดออกจากตำแหน่งสลับกันไปทุก ๆ ปีและเมื่อครบ กำหนดแล้วหาก ยังไม่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการชุดเดิม รักษาการจนกว่าจะมี การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดใหม่แต่ต้องไม่เกิน 150 วัน นับแต่วันครบวาระ ในกรณีที่กรรมการ ดำเนินการต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้กรรมการดำเนินการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่อยู่ใน ตำแหน่งได้ เช่นเดียวกับกรรมการดำเนินการชุดแรก และดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 50 วรรคสอง

การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยสาเหตุหลายประการ ดังนี้

1. การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคสอง และ วรรคท้าย กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่งตามวาระเมื่อ

- (1) อยู่ในตำแหน่งครบ 2 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง หรือ
- (2) อยู่ในตำแหน่งครบ 1 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แล้วถูกจับสลากออกจากตำแหน่ง หรือ
- (3) อยู่ในตำแหน่งครบวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทนในตำแหน่งที่ว่าง

2. การลาออก

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทุกคน ทุกตำแหน่งมีสิทธิที่จะลาออกได้ โดยแสดง เจตนา ขอลาออกเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการดำเนินการ หรือยื่นต่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งมีผลให้ พ้นจากตำแหน่งโดยทันที เว้นแต่จะกำหนดวันที่ลาออกไว้ หากไม่เกินกว่าวาระการดำรงตำแหน่งของ กรรมการดำเนินการผู้ที่ขอลาออกก็ให้เป็นไปตามนั้น

3. การขาดจากสมาชิกภาพ

พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 50 วรรคแรก กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จากสมาชิก ดังนั้น กรรมการ ดำเนินการคนใด ที่ขาดจากสมาชิกภาพย่อมต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที ด้วยถือว่าไม่มีความ เกี่ยวข้องกับสหกรณ์แล้ว

4. การเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำในสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ประจำ ใน สหกรณ์ คือ เป็นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากการเป็นทั้งกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ในเวลาเดียวกันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน และการใช้อำนาจใน การ พิจารณาเรื่องที่เป็นส่วนได้เสียระหว่างกรรมการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้

5. การตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ไม่ว่าเงินต้น หรือดอกเบี้ย

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดไว้ว่า กรรมการดำเนินการคนใดตกเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ ไม่ว่าจะ เงินต้น หรือดอกเบี้ยต้องพ้นจากตำแหน่ง การกระทำที่ถือเป็นผู้ผิดนัดการส่งชำระหนี้ ไม่ว่าจะเงินต้น หรือ ดอกเบี้ย คือ

- (1) ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ หรือ
- (2) ชำระเงินต้นตรงตามเวลา แต่ชำระดอกเบี้ยไม่ตรงตามเวลา หรือ
- (3) ชำระดอกเบี้ยตรงตามเวลา แต่ชำระเงินต้นไม่ตรงตามเวลา

6. ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็นรายบุคคล

ที่ประชุมใหญ่มีอำนาจในการถอดถอนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือ เป็น รายบุคคล ในกรณี

- (1) กระทำโดยทุจริตต่อหน้าที่
- (2) จงใจกระทำการใดโดยผิดกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ กระทำ หรือละเว้น กระทำ โดยประมาทเลินเล่ออันเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (3) กระทำการใดอันเป็นการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะแข่งขันกับกิจการของสหกรณ์
- (4) กระทำการใดอันเป็นปฏิปักษ์ต่อสหกรณ์ หรือกิจการของสหกรณ์ ทั้งนี้ การลงมติให้ถือ เสียงข้างมากของที่ประชุมใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ซึ่งมีผลให้ กรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุม ใหญ่มีมติถอดถอนเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที และไม่สามารถสมัครเป็น กรรมการดำเนินการได้อีก เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 (4) สำหรับกรรมการดำเนินการที่ถูกที่ประชุมใหญ่ มีมติถอดถอน เพราะเหตุอื่นต้องพ้นจากตำแหน่งเช่นเดียวกัน แต่อาจสมัครเป็นกรรมการดำเนินการได้อีก

7. นายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือเป็น รายบุคคล พ้นจากตำแหน่ง

พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 22 (4) กำหนดให้ นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งคณะ หรือ เป็นรายบุคคลพ้นจากตำแหน่ง ในกรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้กระทำการ หรือละเว้น กระทำการ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือ สหกรณ์มีข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการ หรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบ บัญชี หรือรายงานการตรวจสอบ ซึ่งมีผลให้ต้องพ้นจากตำแหน่งโดยทันที และไม่สามารถสมัครเป็น กรรมการดำเนินการได้อีก เนื่องจาก ขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 52 (3)

ทั้งนี้ ให้กรรมการดำเนินการที่ถูกนายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง มีสิทธิ อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และ ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติเป็นที่สิ้นสุด

8. ขาดการประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ข้อบังคับสหกรณ์อาจกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุ ขาดการประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของแต่ละสหกรณ์ โดยระบุจำนวนครั้งที่กรรมการดำเนินการขาดประชุมแล้วมีผลต้องพ้นจากตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการเกิดข้อขัดแย้งในภายหลัง

ตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ

ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดการปฏิบัติในกรณีตำแหน่งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่างลง ก่อนถึงคราวออกตามวาระเพราะเหตุใด ๆ เว้นแต่เพราะเหตุนายทะเบียนสหกรณ์ออกคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ดังนี้

1. ให้กรรมการดำเนินการที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะมีการประชุมใหญ่ เพื่อเลือกตั้งกรรมการดำเนินการขึ้นแทนในตำแหน่งที่ว่าง แต่ถ้าในเวลาใดจำนวนกรรมการดำเนินการลดลง จนเหลือน้อยกว่าองค์ประชุม (ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดำเนินการทั้งหมด) กรรมการดำเนินการ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่จะประชุมดำเนินการใด ๆ ไม่ได้ นอกจากต้องนัดเรียกให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญโดยเร็ว
2. กรณีตำแหน่งประธานกรรมการว่างลงก่อนถึงคราวออกตามวาระ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน แต่หากไม่มีรองประธานกรรมการ และยังไม่มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งใหม่ คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณาเลือกตั้งกรรมการดำเนินการอื่นขึ้นทำหน้าที่แทนชั่วคราวจนกว่าจะมี การเลือกตั้งใหม่
3. กรรมการดำเนินการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งขึ้นแทนในตำแหน่งที่ว่าง ให้อยู่ในตำแหน่ง ได้เพียงเท่ากำหนดระยะเวลาที่ผู้ซึ่งตนแทนนั้นอยู่ได้

การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์ได้กำหนดเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

1. คณะกรรมการดำเนินการประชุมกันตามคราวที่มีกิจธุระ แต่ต้องให้มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย
2. ผู้เรียกประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้คือ ประธานกรรมการ หรือรองประธาน กรรมการ หรือเลขานุการ
3. กรรมการดำเนินการต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการดำเนินการ ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
4. ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หรือให้รองประธานกรรมการเป็นประธาน ในที่ประชุม (กรณีประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม) หรือให้ที่ประชุมเลือกตั้งกรรมการดำเนินการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุมเฉพาะการประชุมคราวนั้น (กรณีทั้งประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ ไม่อยู่ในที่ประชุม)
5. การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่ในกรณี แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ การเลิกสหกรณ์ การคว่ำสหกรณ์ และการแยกสหกรณ์ให้ถือเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการดำเนินการซึ่งมาประชุม
6. จัดให้กรรมการดำเนินการที่เข้าประชุมลงลายมือชื่อ บันทึกเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัยไว้ใน รายงาน

การประชุม และให้ประธานในที่ประชุมกับกรรมการดำเนินการอีกคนหนึ่งเข้าประชุมลงลายมือชื่อ ไว้เป็นสำคัญ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสหกรณ์ พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 กำหนดเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

มาตรา 51 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะมอบหมายให้กรรมการ คนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนได้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 51 เป็นอำนาจในการดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ซึ่งเป็นไป ตามที่กำหนดในข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์

มาตรา 54 ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละ 1 ครั้ง ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 54 เป็นอำนาจในการเรียกประชุมใหญ่สามัญ ซึ่งต้องใช้มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประธานกรรมการ หรือรองประธานกรรมการ หรือกรรมการคนหนึ่งคนใด จะใช้อำนาจเรียกประชุมใหญ่สามัญด้วยตนเองไม่ได้

มาตรา 55 วรรคแรก เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะเรียก ประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณี ที่สหกรณ์ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว ต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยมิชักช้าแต่ไม่เกิน 30 วัน นับแต่วันที่สหกรณ์ทราบ

วรรคสอง สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 100 คน หรือผู้แทนสมาชิกในกรณีที่มีผู้แทนสมาชิกตามมาตรา 56 ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 50 คนลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้

วรรคท้าย ในกรณีสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์เป็นผู้ร้องขอให้เรียก ประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องขอ ถ้าคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสหกรณ์มีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 55 เป็นอำนาจในการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เห็นสมควร ซึ่งต้องใช้มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เช่นเดียวกับการเรียกประชุมใหญ่สามัญ สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกไม่สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ หากแต่ร้องขอต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ เว้นแต่กรณีคณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์

ไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญตามที่สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกร้องขอภายในระยะเวลา ที่กำหนด นายทะเบียน สหกรณ์สามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญได้ตามที่เห็นสมควร

อำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการทั้งปวงของสหกรณ์ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์กับทั้งในทางอันจะทำให้เกิดความจำเริญแก่สหกรณ์ ซึ่งรวมทั้งใน ข้อต่อไปนี้

(1) พิจารณาในเรื่องการรับสมาชิกและสมาชิกออกจากสหกรณ์ ตลอดจนดูแลให้สมาชิก ปฏิบัติการ ต่าง ๆ ตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

(2) พิจารณาดำเนินการเรื่องผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของสมาชิก หรือที่ซื้อจากสหกรณ์อื่น หรือบุคคลอื่น เพื่อจำหน่าย

(3) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดซื้อสิ่งของที่บรรดาสมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย

(4) วางข้อกำหนดและระเบียบวิธีการจ่ายน้ำ และการให้บริการต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดค่าเช่า ค่าบริการ อื่น ๆ ที่สมาชิกต้องชำระ

(5) พิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่ขออนุมัติตั้งเงินเดือนค่าบำรุงที่ดิน

(6) พิจารณาดำเนินการเรื่องการจัดให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรกล ปศุสัตว์เกี่ยวกับการผลิต หรือโรงงาน อุตสาหกรรม

(7) พิจารณาเรื่องกิจกรรมกลุ่ม รวมกันผลิต รวมกันซื้อ รวมกันขาย สะสมเงินกองกลาง ของกลุ่ม และ รวมกันแก้ปัญหาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบรรดาสมาชิก

(8) พิจารณาเรื่องการรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน การให้เงินกู้ และการฝาก หรือลงทุนเงิน ของสหกรณ์

(9) กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ การเสนอของบดุลและรายงานประจำปี แสดงผล การดำเนินงานของสหกรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่

(10) เสนอแนะการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่

(11) เสนอแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

(12) พิจารณามอบอำนาจในการดำเนินงานให้แก่กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและบุคคล ที่เกี่ยวข้อง ตามความเหมาะสม

(13) พิจารณากำหนดตัวเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ให้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้จัดการ

(14) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง หรือจ้าง และกำหนดค่าตอบแทนของผู้จัดการ ตลอดจน ควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของผู้จัดการให้เป็นการถูกต้อง

(15) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้ง และกำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการ

(16) กำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์

(17) จัดให้มีและดูแลให้เรียบร้อยซึ่งบรรดาทะเบียน สมุดบัญชีเอกสารต่าง ๆ และบรรดา อุปกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์

(18) พิจารณาให้สหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกและออกจากชุมนุมสหกรณ์ และองค์การอื่น

(19) พิจารณาดำเนินการแต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงาน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์

(20) พิจารณาและปฏิบัติตามหนังสือของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์มอบหมาย

(21) พิจารณาให้ความเที่ยงธรรมแก่บรรดาสมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ตลอดจนสอดส่อง ดูแล โดยทั่วไป เพื่อให้กิจการของสหกรณ์ดำเนินไปด้วยดี

(22) พิจารณารายงานของคณะกรรมการอื่น ผู้ตรวจสอบกิจการ ความเห็นของผู้จัดการ และสมาชิก เกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์

(23) เชิญสมาชิก หรือบุคคลภายนอกที่เห็นสมควรเป็นที่ปรึกษาของสหกรณ์ ตลอดจน กำหนด ค่าตอบแทนให้ตามที่เห็นสมควร

(24) ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ หรือประนีประนอมยอมความ หรือมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณาชี้ขาด

(25) พิจารณาดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน ดังระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

(26) พิจารณาแต่งตั้งกรรมการดำเนินการเป็นผู้แทนสหกรณ์เพื่อเข้าประชุมใหญ่และออกเสียง ในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์นี้เป็นสมาชิก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์และองค์การนั้นกำหนดไว้

(27) พิจารณามอบหมายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานให้แก่ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณูญิก ผู้จัดการและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ ข้อบังคับสหกรณ์ยังกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการในแต่ละ ตำแหน่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ และเหรัญญิก ดังนี้

ประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ และควบคุมการ ประชุม ดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมใหญ่ ประธานกรรมการควรเตรียมความพร้อมในเรื่องต่อไปนี

(1) กำหนดระเบียบวาระการประชุม

(2) จัดเตรียมข้อมูลตามระเบียบวาระการประชุมเพื่อใช้ในการชี้แจง หรือตอบข้อซักถาม ของที่ประชุมใหญ่

(3) แบ่งความรับผิดชอบในการนำเสนอ ชี้แจง หรือตอบข้อซักถามของที่ประชุมใหญ่ ให้แก่ กรรมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามระเบียบวาระการประชุม

(4) ตรวจสอบมติของที่ประชุมใหญ่ตามระเบียบวาระการประชุมว่าเป็นเรื่องรับทราบ อนุมัติ หรือเพื่อพิจารณา และในแต่ละเรื่องต้องมีจำนวนคะแนนเสียงเป็นอย่างไร

(5) สรุปและถามมติที่ประชุม เมื่อที่ประชุมใหญ่ได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามระเบียบ วาระ การประชุมแล้วตามสมควร

การทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ประธานกรรมการต้องมี ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม และคำสั่งของสหกรณ์ในเรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี เนื่องจากระเบียบวาระการประชุมส่วนใหญ่เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์ และในระหว่าง การประชุมประธานกรรมการควรปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้กรรมการดำเนินการได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง

(2) การแสดงความคิดเห็นของกรรมการดำเนินการควรมีการอ้างถึงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม หรือคำสั่งของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย

(3) ควบคุม ดูแลการจดบันทึกมติที่ประชุมให้เป็นไปอย่างถูกต้องและชัดเจน โดยมีการ อ้างถึงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม หรือคำสั่งของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย

2. ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและอยู่ใน วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

(1) ควบคุมงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(2) ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์

(3) ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบ

(4) อนุมัติค่าใช้จ่าย ๆ ของกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

(5) ควบคุมงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ

(6) ดูแลการให้บริการแก่สมาชิก

(7) ดูแลทรัพย์สินต่าง ๆ ของสหกรณ์

(8) ดูแลงานที่สหกรณ์ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก

3. ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์

การลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์ของประธานกรรมการต้องเป็นไปตาม ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ โดยแบ่งได้เป็น 2 กรณี

(1) การลงลายมือชื่อในเอกสารทั่วไป เช่น หนังสือของสหกรณ์เพื่อติดต่อกับบุคคล ภายนอก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ประธานกรรมการสามารถลงลายมือชื่อในนามสหกรณ์ได้ทันที

(2) การลงลายมือชื่อในเอกสารที่มีผลผูกพันสหกรณ์กับบุคคลภายนอก ให้ประธาน กรรมการ หรือรองประธานกรรมการ หรือเลขานุการ หรือเหรัญญิก และผู้จัดการ รวม 2 คน เป็นผู้ลงลายมือชื่อ ในนามสหกรณ์ หรืออาจมอบหมายให้กรรมการดำเนินการคนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการ แทนก็ได้ และการลงลายมือชื่อในนามสหกรณ์ต้องประทับตราของสหกรณ์ (ถ้ามี) เป็นสำคัญด้วย

4. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ โดยทั่วไปประธานกรรมการจะได้รับมอบอำนาจใน 2 เรื่อง คือ

(1) มอบอำนาจในการบริหาร โดยมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารบางเรื่อง เช่น

- การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน

- การอนุมัติเงินกู้สามัญ โดยใช้หุ้นค้ำประกัน

- การส่งกรรมการดำเนินการ และ/หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์เข้ารับการอบรม สัมมนา ฯลฯ

(2) มอบอำนาจให้กระทำการแทนสหกรณ์ โดยเป็นผู้แทนของสหกรณ์ในการ

- ฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีที่ทำความเสียหายแก่สหกรณ์ภายในกำหนดอายุความ
- เข้าร่วมประชุมใหญ่ และออกเสียงในการประชุมใหญ่ของสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และองค์การอื่นซึ่งสหกรณ์เป็นสมาชิก

ฯลฯ

รองประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการ เมื่อประธาน กรรมการไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานกรรมการว่างลง
2. ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้ ในการมอบหมายหน้าที่ใดให้รองประธาน กรรมการปฏิบัติ นั้น จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ ของประธานกรรมการที่มีอยู่ตามข้อบังคับสหกรณ์ เช่น
  - (1) มอบหมายให้เป็นประธานในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
  - (2) มอบอำนาจในการควบคุม ดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์เฉพาะบางเรื่อง
  - (3) มอบหมายให้ลงลายมือชื่อในหนังสือของสหกรณ์เพื่อติดต่อ หรือโต้ตอบกับบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - (4) มอบอำนาจให้อนุมัติเรื่องต่าง ๆ แทนประธานกรรมการ
3. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำรายงานการประชุมใหญ่และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้ง ให้สหกรณ์ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยอนุโลม ซึ่งกำหนดวิธีการที่รายงานการประชุมไว้ 3 รูปแบบ คือ บันทึกโดยละเอียด บันทึกเฉพาะมติที่ประชุมและบันทึกแบบผสม ซึ่งเป็นการบันทึกสรุปเฉพาะมติในบางเรื่องและบันทึกโดยละเอียดในกรณีที่มีความสำคัญ และมีประเด็นที่อาจนำไปสู่ความรับผิดชอบของผู้ที่เข้าร่วมประชุม ทั้งนี้เลขานุการต้องพิจารณาว่าควรบันทึกรายงานการประชุมอย่างไร โดยถือหลักว่าให้ผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมอ่านรายงานการประชุมแล้วทราบถึงสาระสำคัญของการประชุม
2. ดูแล รักษาเอกสารและรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ
เลขานุการจะต้องดูแล รักษาเอกสารของสหกรณ์ โดยควบคุมการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ธุรการให้เป็นไปตามระเบียบของสหกรณ์ หรือให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณของสำนักนายกรัฐมนตรีโดยอนุโลม ในเรื่องเกี่ยวกับ
  - (1) การรับเอกสาร
  - (2) การส่งเอกสาร

(3) การเสนอเอกสารให้ผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการ

(4) การเก็บรักษาเอกสาร

นอกจากนี้ เลขานุการจะต้องดูแล รักษารายงานการประชุมของสหกรณ์ ซึ่งถือเป็น หลักฐาน สำคัญที่แสดงถึงการตัดสินใจของสมาชิกตามมติที่ประชุมใหญ่ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ตามมติที่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ โดยจัดเก็บรายงานการประชุมของสหกรณ์ไว้ในที่มั่นคง ปลอดภัย และ สะดวกแก่การนำไปใช้อ้างอิง

3. แจ้งนัดประชุมไปยังบรรดาสมาชิกคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์หรือคณะกรรมการอื่น การแจ้ง นัดประชุมใหญ่ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) แจ้งนัดประชุมใหญ่ไปยังสมาชิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วน อาจ แจ้งล่วงหน้าได้ตามสมควร

(2) กรณีประชุมใหญ่สามัญประจำปี ต้องส่งงบการเงินไปให้สมาชิกพร้อมกับหนังสือแจ้ง ระเบียบวาระการประชุม

(3) กรณีมีการกำหนดระเบียบวาระการประชุมใหญ่ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ ต้องส่ง ข้อความที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมให้สมาชิกพิจารณาล่วงหน้า พร้อมกับหนังสือแจ้งระเบียบวาระการประชุม

(4) แจ้งนัดประชุมใหญ่ไปยังบุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ข้อบังคับ สหกรณ์กำหนด

การแจ้งนัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการอื่น มีวิธีปฏิบัติดังนี้

(1) แจ้งนัดประชุมล่วงหน้าในเวลาอันสมควร

(2) แจ้งนัดประชุมไปยังบุคคลภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

เหรียญก มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ควบคุม ดูแล ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของสหกรณ์ให้เป็นไป โดย ถูกต้องเรียบร้อย

เหรียญกต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับเงินและทรัพย์สินของสหกรณ์ ทั้งในด้านการควบคุม ดูแลและ ตรวจสอบ กรณีมีความเสียหายด้านการเงิน หรือทรัพย์สินของสหกรณ์เกิดขึ้น เหรียญกเป็นบุคคลแรก ที่ต้อง รับผิดชอบ จึงควรควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินให้เป็นไปตามระเบียบสหกรณ์ว่าด้วย การ รับ จ่าย และเก็บรักษาเงินที่กำหนดไว้

2. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการแต่ละตำแหน่งในข้อสุดท้ายเหมือนกัน คือ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่ง ของสหกรณ์เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานของสหกรณ์ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการประสงค์ ให้กรรมการดำเนินการทำงานอื่นนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับสหกรณ์และในการมอบหมายให้ใช้

มติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยพิจารณาตามเหตุผลและความจำเป็น ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติ สหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 51

อนึ่ง ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์สามารถแต่งตั้ง คณะกรรมการอื่น ได้ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการศึกษาและ ประชาสัมพันธ์ และ คณะอนุกรรมการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. **คณะกรรมการอำนวยการ** เป็นผู้ดำเนินกิจการแทนคณะกรรมการดำเนินการตามที่ได้รับ มอบหมาย และตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(1) ควบคุมเรื่องการรับเงิน การจ่ายเงิน การสะสมเงิน การฝาก หรือการเก็บรักษาเงิน ให้ เป็นไปตามข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์

(2) ควบคุมการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ของสหกรณ์ให้ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอ

(3) ควบคุมดูแล เก็บรักษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนทรัพย์สินของสหกรณ์ให้อยู่ ใน สภาพอันดีปลอดภัย และพร้อมที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ทันที

(4) เสนอแนะคณะกรรมการดำเนินการในการปรับปรุง หรือแก้ไขการบริหารงานของ สหกรณ์

(5) ควบคุมดูแลการจัดทำงบดุล รวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุน และรายงานประจำปีแสดงผล การดำเนินงานของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่ อนุมัติ

(6) พิจารณาการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการ ดำเนินการ พิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

(7) พิจารณาแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์ เสนอต่อ คณะกรรมการ ดำเนินการพิจารณา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

(8) ทำนิติกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ ตามที่คณะกรรมการ ดำเนินการ มอบหมาย

2. **คณะกรรมการเงินกู้** มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยอนุมัติการให้เงินกู้แก่สมาชิก ตาม กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกให้เป็นไปตามความมุ่งหมายที่ให้เงินกู้นั้น

(2) ตรวจสอบการควบคุมให้เงินกู้มีหลักประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ และ เมื่อเห็นว่าหลักประกันสำหรับเงินกู้อยู่ในภาวะที่ปลอดภัย ต้องกำหนดให้ผู้กู้จัดการแก้ไขให้คืนดีภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

(3) ดูแล และติดตามการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญา

(4) สอบสวนเบื้องต้นให้ได้ข้อความจริง กรณีสมาชิกผู้กู้ขอผ่อนเวลาการส่งชำระหนี้เงินกู้ หรือ ผิดนัดการส่งชำระหนี้ เพื่อเสนอความเห็นให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาผ่อนผัน หรือเรียกคืนเงินกู้ หรือสอบสวนลงโทษให้สมาชิกออกจากสหกรณ์

3. คณะกรรมการศึกษาและประชาสัมพันธ์ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติและคำสั่งของสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

(1) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก โดยให้การศึกษาและอบรมแก่สมาชิก และผู้ที่สนใจให้ทราบถึงเจตนารมณ์ หลักการ วิธีการ และการบริหารงานของสหกรณ์

(2) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประโยชน์รวมทั้ง ผลงานของสหกรณ์ให้สมาชิก และบุคคลภายนอกรับทราบ

(3) ดำเนินการในการหาผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิก

(4) ให้การศึกษาอบรม และเผยแพร่แก่สมาชิกถึงวิธีการออมทรัพย์และการใช้จ่ายเงิน ครอบรอบคอบ ตลอดจนวิชาการต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

(5) ศึกษาและติดตามข่าวความเคลื่อนไหวด้านการดำเนินงานของสหกรณ์อื่น ทั้งในและ นอกประเทศ เพื่อนำตัวอย่างที่ดีมาเสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณานำมาบริการแก่สมาชิกตามความเหมาะสม

4. คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการดำเนินการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการต่าง ๆ อีกได้ เพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจของสหกรณ์ได้ในกรณีจำเป็นแก่การดำเนินงาน โดยให้คณะอนุกรรมการมี อำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด เช่น คณะกรรมการวิชาการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการระดมเงินออม เป็นต้น

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ข้อบังคับสหกรณ์กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในกรณีที่ กระทบการ หรือลดเว้นกระทำการ หรือกระทบการโดยประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจนทำให้ เสียผลประโยชน์ของสหกรณ์ หรือสมาชิกอันเป็นเหตุให้สหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการ หรือฐานะการเงินตามรายงานการสอบบัญชี หรือรายงานการตรวจสอบเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่สหกรณ์ หากแต่พระราชบัญญัติสหกรณ์พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ จึงต้องปรับใช้กับกฎหมายทั่วไป ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่น ๆ

1. ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการ อันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก กรณีที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ใช้อำนาจเกินขอบเขต หรือละเว้นการ กระทำที่พึงกระทำจะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้กระทำการแทนสหกรณ์ ซึ่งถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 812 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นอย่างใด ๆ เพราะความประมาท เลินเล่อของ

ตัวแทนที่ดี เพราะไม่ทำการเป็นตัวแทนที่ดี หรือเพราะทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือนอกเหนือ อำนาจที่ดี ท่านว่าตัวแทนจะต้องรับผิดชอบ

นอกจากจะต้องรับผิดชอบในฐานะผู้กระทำการแทนสหกรณ์แล้ว กรณีที่คณะกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ กระทำการละเมิดต่อสหกรณ์จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้นจะต้องรับผิดชอบละเมิดด้วย ซึ่งถือเป็น ความผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้ใดจงใจ หรือประมาท เลินเล่อทำ ต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

2. ความรับผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจกระทำความผิดทางอาญาได้โดยส่วนใหญ่เป็นความผิด เกี่ยวกับการ ยักยอกทรัพย์สินหรือการทำและใช้เอกสารปลอม ซึ่งถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 352 ความผิดฐานยักยอก กำหนดไว้ว่าผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่ง ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิด ฐานยักยอกต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000.- บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าทรัพย์สินนั้น ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไป ด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง

มาตรา 264 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร กำหนดไว้ว่าผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับ หรือแต่ ส่วนหนึ่งส่วนใด เติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริง หรือประทับ ตรา ปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน ถ้าได้ กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมเอกสารต้อง ระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000.- บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้ใดกรอกข้อความลงใน แผ่นกระดาษ หรือวัตถุอื่นใดซึ่งมีลายมือชื่อของผู้อื่นโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่นนั้น ถ้าได้กระทำ เพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือประชาชนให้ถือว่า ผู้นั้นปลอม เอกสารต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

3. กฎหมายอื่น ๆ

นอกจากความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การปฏิบัติ หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อาจต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ เช่น ประมวล กฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค ประมวลรัษฎากร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น จึงควรให้ความสนใจและศึกษา เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ ด้วย

จรรยาบรรณของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

สมาคมเศรษฐศาสตร์สหกรณ์แห่งประเทศไทยได้กำหนดจรรยาบรรณของคณะกรรมการ ดำเนินการ สหกรณ์ไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานที่สำคัญของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ดังนี้

1. มุ่งมั่น และอุทิศตนเพื่อพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ให้ก้าวหน้า ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ และสุจริต โดยยึดมั่นอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

2. พึ่งรักษา ปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกโดยรวม และตัดสินใจบนพื้นฐานประโยชน์ สมาชิกอย่างเป็นธรรม
3. พึ่งปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์อย่างเคร่งครัด รวมถึงยึดหลักจริยธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม
4. มุ่งพัฒนาความรู้ ศักยภาพของตนและบุคลากรของสหกรณ์อย่างจริงจัง เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสหกรณ์
5. กำกับ ดูแลการจัดการสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยไม่แทรกแซงสายการ บังคับบัญชา แต่จะสร้างความยุติธรรมแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการปฏิบัติงาน
6. พึ่งดูแล ใช้และรักษาทรัพย์สิน อุปกรณ์ของสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม
7. ไม่อาศัย หรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ในสหกรณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ ส่วนตน ญาติ พวกพ้อง
8. หลีกเลี่ยงการทำธุรกิจส่วนตัวที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับสหกรณ์เปิดเผยผลประโยชน์ ส่วนตนที่มีในองค์กร หรือธุรกรรมใดที่ขัดกับประโยชน์ของสหกรณ์
9. ละเว้นการให้สัญญาต่างตอบแทนแก่บุคคล องค์กร เพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่ง ผลประโยชน์ ของตน
10. ไม่นำเอาทรัพย์สิน อุปกรณ์บุคลากรของสหกรณ์ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตน และพวกพ้อง และไม่กระทำการใดอันเป็นปฏิปักษ์ และเป็นคู่แข่งขั้นต่อการดำเนินงานของสหกรณ์